

Решение № 60590

Номер 60590

Година 20.11.2020

Град Смолян

Районен Съд - Смолян

На 22.10

Година 2020

В публично заседание в следния състав:

Председател:

Секретар:

Прокурор:

като разгледа докладваното от Златанова

Гражданско I инстанция дело

номер

20205440100177

по описа за

2020

година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Ищецът „****“ ЕАД – София, представлявано от **** е предявил обективно съединени установителни иски с правно основание чл. 422, във вр. с чл. 415 от ГПК срещу В. С. **** от гр. ****, с които се иска да бъде установено по отношение на ответницата, че дължи на „****“ ЕАД, сумите, присъдени в издадената срещу нея Заповед за изпълнение на парично задължение по ч.гр.д. № 1286/2019 г. на РС - ****, а именно: 600 лв. – главница за периода 22.01.2018 – 23.07.2018 г.; 101,53 лв. договорна лихва за периода 22.01.2018 – 23.07.2018 г.; 266,15 лв. обезщетение за забава за периода 22.01.2018 – 31.10.2019 г. – датата на подаване на заявлението, както и законна лихва върху главницата, считано от 31.10.2019 г. -датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение до окончателното погасяване на дълга.

Претендира присъждане на деловодните разноски в заповедното и в исковото производство.

Фактическите твърдения на ищеца се свеждат до следното:

На 25.03.2019 г. е подписано Приложение № 1 към Рамков договор за продажба и прехвърляне на вземания (цесия) от 25.03.2019 г., сключен на основание чл. 99 от ЗЗД между „****“ ЕАД и „****“ ООД, по силата на които вземанията на „****“ ООД срещу В. С. Филипова- Гугинска, произтичащи от Договор за паричен заем № 161349/22.12.2017 г. са прехвърлени изцяло с всички привилегии, обезпечения и принадлежности включително и всички лихви на дружеството - кредитор. Длъжникът е уведомен за станалата продажба на вземането от страна на „АСВ“ ЕАД – упълномощен от „****“ ООД с Уведомително писмо.

На 22.12.2017 г. между „****“ ООД и В. С. Ф. е сключен договор за заем № 161349, по силата на който дружеството е предоставило заем в размер на 600 лева по писмено искане на ответницата. Подписвайки Договора за заем, заемополучателят е удостоверил, че е получил от кредитора заемната сума, като се е задължил да върне на заемодателя в сроковете и при условията, посочени в договора и приложимите Общи условия, сума в общ размер на 701,53 лева, представляваща чистата стойност на заема ведно с договорната лихва по него в размер на 101,53 лв. на 7 равни месечни вноски в размер на 100,22 лв. всяка с първа погасителна вноска на 22.01.2018 г. и последна на 23.07.2018 г.. Поради неизпълнение на задължението от ответницата да обезпечи договора с две обезпечения, била начислена неустойка в размер на 464,47 лв., разсрочена на седем вноски по 66,78

лв. всяка, платими на падежните дати на всяка отделна погасителна вноса. Или общо дължимата вноса била в размер на 167 лв.. Поради забава в плащанията, на ответницата е начислено и обезщетение за забава в размер на 266,15 лв. за периода от 225.01.2018 г. до датата на подаване на заявлението. Ответницата платила сумата от 150 лв., с която е погасена неустойка за неизпълнение на договорно задължение. На ответницата е връчено и уведомително писмо за цесията, върнато като непотърсено.

За „****“ ЕАД е възникнал правният интерес от подаване на заявление за издаване на Заповед за изпълнение по реда на чл. 410 от ГПК. Съдът е уважил претенцията и по образуваното ч.гр.д. № 1286 по описа на ****ски районен съд за 2019 г. е издадена заповед за изпълнение. Срещу заповедта е депозирано възражение, което от своя страна обуславя подаването на настоящата искова молба. Претендира присъждане на деловодните разноски.

В срока по чл. 131 ГПК ответницата подава отговор, с който оспорва исквата молба като неоснователна. Моли исквете да бъдат отхвърлени. Претендира за разноски. Според ответницата процесният договор за паричен заем е сключен при действието на Закона за потребителския кредит, в който се съдържат императивни разпоредби, които ищецът е нарушил. Липсва яснота относно методиката на формиране на ГПР - кои компоненти точно са включени в него и как се формира посочения в договора ГПР от 48,50 %. Посочен е годишен лихвен процент по заема, но не се изяснява как тези стойности се отнасят към ГПР по договора. Кредитополучателят не би могъл да разбере как е формиран ГПР по договора, след като не е посочен алгоритъма, по който е определен и който е императивно уреден в ЗПК /Приложение № 1 към чл 19 ал 2 от ЗПК/.

Договорът е недействителен на основание чл. 22, във вр. с чл. 11, ал. 1, т. 9 и 10 от ЗПК. В такъв случай и съобразно нормата на чл. 22 и чл. 23 от ЗПК, при недействителност на договора за кредит, длъжникът дължи да възстанови на кредитора чистата стойност по кредита, но не дължи лихва или други разходи по кредита. Претенцията на ищеца за заплащане на договорна лихва в размера на 101,53 лева и обезщетение за забава в размер на 266,15 лева е изцяло неоснователна.

Клаузите на договора за заем, уреждащи ГПР и предвидените в договора различни по вид неустойки и обезпечения (чл. 6, чл. 7 и чл. 8) са неравноправни по смисъла на чл. 143, ал. 1, т. 5 и т. 9 от ЗЗП и на самостоятелно основание обуславят недействителност на договора за заем в тази част. Поради тази причина претенцията на ищеца, почиваща върху посочените по горе членове от договора за заем, са отхвърлени в заповедното производство.

Клаузите за ГПР и предвидените в договора различни по вид неустойки водят до явно неравновесие между правата и задълженията на търговеца и потребителя, с оглед размера на получения заем - 600 лева и сумата подлежаща на връщане. Посоченото само по себе си нарушава изискването за добросъвестност при осъществяване на принципа на договорна свобода и използване на икономически по-силното положение на търговеца при сключването на такъв вид договори. Тези клаузи не са били индивидуално уговорени и задължават потребителя при неизпълнение на неговите задължения да заплати необосновано високо обезщетение или неустойка.

Уговорената възнаградителна лихва (ГЛП) в размер на 40,08 % прави въпросната договорна клауза неравноправна и на основание чл. 146, ал. 1 ЗЗП е нищожна. Размерът на възнаградителната лихва противоречи на добрите нрави и е в разрез с принципа на добросъвестността при договарянето. Общо договорната лихва се равнява на 101,53 лева. Нищожните уговорки нямат правно действие, поради което следва да се приеме, че лихва не е уговорена между страните по процесния договор и такова задължение не е възникнало за ответницата.

Претенцията на ищеца за заплащане на договорна лихва в размера на 101, 53 лева и обезщетение за забава в размер на 266,15 лева е изцяло неоснователна. Същите са и неправилно изчислени.

В исквата молба ищецът е посочил, че сумата, която е заплатена до момента по заема е 150 лв., с която сума е погасена неустойка за неизпълнение на договорно задължение - неустойка по чл. 8 от договора, която е в размер на 467,47 лв. Така претендираната от ищеца в заповедното производство неустойка от 317,47 лв., обаче е отхвърлена, което означава че със заплатената от ответницата сума е погасена недължима към ищеца сума. Прави възражение за прихващане между претендираната от ищеца сума с исквата молба, със сумата от 150 лева, представляваща недължимо плащане, получено от ищеца като неустойка по чл. 8 от договора. Горепосочената сума, ищецът е получил при начална липса на основание, поради което и на основание чл. 55, ал. 1, предложение първо от ЗЗД и следва да я върне. Алтернативно моли да бъде установена нищожност на клаузите на чл. 6, чл. 7, и чл. 8 от договора за заем. Моли исквете да бъдат отхвърлени като неоснователни и да й бъдат присъдени деловодните разноски.

В съдебно заседание ищецът – р.пр. не изпраща представител.

Ответницата не се явява, за нея адв. **** моли исквете да бъдат отхвърлени като неоснователни по изложените в писмената защита съображения.

подобни възражения в срока за отговор по чл. 131 ГПК.

Съдът, като обсъди становищата на страните и събраните по делото доказателства, установи от фактическа и правна страна следното:

По ч.гр.д. № 1286/2019 г на СмРС, образувано по подадено заявление на 30.10.2019 г. от „****“ ЕАД, ****ският районен съд е издал заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 от ГПК № 547/05.11.2019 г., с която е разпоредено длъжникът В. С. Ф. да заплати на „Агенция за събиране на вземания“ ЕАД сумите: 600 лева - главница за периода от 22.01.2018 г. до 23.07.2018 г.; 101,53 лева - договорна лихва за периода от 22.01.2018 г. до 23.07.2018 г.; 266,15 лева - мораторна лихва за периода от 22.01.2018 г. до 30.10.2019 г., ведно със законната лихва за забава върху главницата от 600 лева за периода от 30.10.2019 г. до окончателното плащане, както и направените разноски в хода на заповедното производство - 50 лева юрисконсултско възнаграждение и 25,70 лева заплатена ДТ.

В срока по чл. 414, ал. 2 от ГПК е постъпило писмено възражение срещу издадената заповед от длъжника, че не дължи изпълнение по издадената заповед за изпълнение.

С Разпореждане № 3061/30.12.2019 г. съдът е указал на заявителя, че в едномесечен срок може да предяви срещу длъжника иск за установяване на вземането си, като довнесе дължимата ДТ. Разпореждането е получено от заявителя на 14.01.2020 г. и на 13.02.2020 г. /виж датата в товарителницата/ ищецът е подал настоящата искова молба.

Ето защо исквете са процесуално допустими, като предявени между надлежно легитимирани страни – цесионера и длъжника по кредитното правоотношение и в предвидения едномесечен срок по чл. 415, ал. 1 ГПК, като предмет на исквете са сумите, за които е издадена заповедта за изпълнение по чл. 410 от ГПК по ч.гр.д. № 1286/2019 г..

Видно от представения Договор за паричен заем № 161349 от 22.12.2017 г. „****“ ООД е предоставило на В. С. **** потребителски кредит в размер на 600 лв., при ГПР 48,5 % и 40,08 % договорен годишен лихвен процент. Общият размер на кредита е 701,53 лв., платим на 7 месечни погасителни вноски, от които 2 по 20,04 лв. и 5 по 132,29 лв. с падеж 22-ро число на месеца, дата на първо плащане 22.01.2018 г. и дата на последно плащане 23.07.2018 г..

В чл. 7, ал. 4 от договора страните са договорили, че всички задължения по договора /главница, договорна лихва, обезщетение за забава и неустойки/ стават автоматично предсрочно изискуеми при забава на плащане на две месечни погасителни вноски или дължими неустойки. При настъпването на тези условия заемодателят има право да начисли неустойка за предсрочната изискуемост, без да уведоми заемателя за това, в размер на 20 % от дължимата до пълното погасяване на договора сума, представляваща непогасена главница, договорена лихва и неустойка по чл. 8. Съгласно чл. 8 ако заемателят не представи договореното в чл. 6, ал. 2 обезпечение – банкова гаранция или поръчител, отговарящи на условията на чл. 9, ал. 2 от общите условия към договора за заем.

Няма спор между страните, че ответницата е получила предоставената ѝ в заем парична сума от кредитодателя „****“ ООД и че не е изплатила всички дължими суми по договора.

По силата на договор за продажба и прехвърляне на вземания /цесия/ от 25.03.2019 г. /след изтичане на крайния падеж по договора/ „****“ ООД е прехвърлило на „****“ ЕАД вземанията на продавача от длъжници, произтичащи от договорите за кредити, посочени в приложение № 1 към договора, заедно с всички привилегии, обезпечения, изтекли лихви и др. принадлежности. Видно от извадката от приложение № 1/25.03.2019 г., с посочения договор за цесия е прехвърлено и вземането на „****“ ООД към ответницата В. Гугинска в общ размер от 1248,68 лв., от които остатък от главницата към 25.03.2019 г. – 600 лв.; остатък договорна лихва към 25.03.2019 г. – 101,53 лв.; остатък неустойки към 25.03.2019 г. – 317,47 лв. и остатък лихва за просрочие към 25.03.2019 г. – 229,68 лв..

Цедентът е упълномощил цесионера да уведоми от негово име всички длъжници по прехвърлените вземания за извършената цесия с пълномощното на л. 19.

С уведомително писмо от 29.03.2019 г. длъжникът Гугинска е уведомен за извършената цесия и за размера на задължението му към 29.03.2019 г. – 1248,68 лв. и същата е била поканена в 5- дневен срок от получаването на поканата да плати на цесионера цялото вземане. Писмото е изпратено на адреса на длъжника, посочен в договора за кредит с известие за доставяне /л. 21/, но е върнато като непотърсено.

Между двете страни по договора за кредит са възникнали правоотношения по договор за паричен заем, по силата на който кредиторът е предоставил на ответницата договорената сума, която последният се е задължил да върне по установения между тях начин – на месечни погасителни вноски в срок до 23.07.2018 г. Уговорена е била и възнаградителна лихва в полза на заемодателя, разпределена и включена като част от всяка месечна погасителна вноска. По силата на договора за цесия ответницата дължи изпълнение на задължението по договора за кредит на цесионера – ищецът по делото, като ответницата е уведомена за цесията с връчването на исквата молба и приложенията към нея доказателства.

Според заключението по назначената СИЕ ГПР в договорите за заем на „****“ ООД се формира в

изпълнение на разпоредбите на чл. 19 от Закона за потребителския кредит и следвайки законоустановената формула в Приложение № 1 към чл. 19, ал. 2 -неразделна част от Закона за потребителския кредит. В конкретния случай в ГПР е включена само договорната лихвата по кредита. Съгласно представената от „****“ ООД информация, по процесния договор е извършено плащане на 06.03.2018 г. в размер 150 лева. С извършеното плащане от страна на „****“ ООД е погасена част от неустойка за неизпълнение на договорно задължение в същия размер. Претендираната договорна лихва в размер на 101.53 лева е изчислена при годишен лихвен процент - 40.08 %, върху остатъка от дължимата главница към датата на падежа, след приспадане на съответната погасителна вноска за главница. Претендираното обезщетение за забава 266.15 лева за периода от 22.01.2018 г. до 30.10.2019 г. /датата на подаване на заявлението по чл. 410 от ГПК/ е изчислено като сбор от размера на законната лихва за забава на просрочените вноски плюс еднократна такса в размер на 20 % от задължението, изчислена на основание чл. 7, ал. 4 от Договора. Претендираната договорна лихва за периода от 22.01.2018 г. до 23.07.2018 г. представлява непогасените вноски за договорна лихва за периода. Двете вземания са различни.

В съдебно заседание вещото лице допълва, че за да бъде изчислен ГПР, трябва ищецът да предостави конкретни данни, като от самия договор не може да се ориентира за начина на формиране на ГПР. Ответницата е платила 150 лв., с които е погасена неустойка за неизпълнение. Едновременно за един и същи период има начислена договорна и законна лихва. На въпросите поставени от ищеца в писмената молба отговаря, че непогасената главница по договора е в размер на 600 лв., непогасената договорна лихва за периода 22.01.2018 г. до 23.07.2018 г. е в размер на 101.53 лв., обезщетението за забава е посочено в т. 4 от заключението в размер 266.15 лв., включващо 20 % такса за предсрочно погасяване.

Съдът кредитира заключението на ВЛ като обективно и компетентно изготвено, същото не е оспорено от страните.

С установителния иск по чл. 422 от ГПК се цели да бъде установено по исков ред съществуването на вземането, за което е била издадена заповед за изпълнение по реда на заповедното производство. Целта на предявяването на този иск е да се установи безспорно наличието на вземането, за което е издадена заповедта за изпълнение, като подаването на възражение не води автоматично до отмяна или обезсилване на вече издадената заповед за изпълнение, а представлява само пречка същата да влезе в сила. В случай, че производството по иска по чл. 422 ГПК приключи с позитивно решение, тази пречка отпада и заповедта за изпълнение влиза в сила и придобива изпълнителна сила. По този специален установителен иск в тежест на ищеца е да докаже факта, от който произтича вземането, а на ответницата - възраженията си срещу вземането.

Спорът се свежда до размера на дължимите вноски за главница, действителността на основанието и размера на договорната възнаградителна лихва и лихва за забава, рес****ействителността на платената неустойка.

По силата на цесията новият кредитор е поставен в правното положение на стария кредитор с всички права и задължения, произтичащи от кредитния договор, като длъжникът може да прави срещу новия кредитор всички възражения, които е могъл да направи на стария.

Както се посочи по-горе, размерът на месечните погасителни вноски е формиран от главница, договорна лихва и неустойка.

Съгласно решението по дело № С - 472/11 на Съда на Европейския съюз, националните съдилища са длъжни да следят служебно за неравноправни клаузи в потребителските договори. Настоящият договор за кредит попада в приложното поле на Закона за защита на потребителите, тъй като е сключен между кредитодателя като търговец от една страна и ответницата като потребител от друга.

Отделно от това съгласно чл. 21, ал. 1 от Закона за потребителския кредит всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на закона, е нищожна. От събраните по делото доказателства безспорно се установява, че сключеният между ответницата и „****“ ООД договор за паричен заем притежава необходимите и съществени елементи на договор за потребителски кредит по смисъла на чл. 9 и сл. ЗПК.

В чл. 10 - чл. 12 ЗПК законодателят е предвидил специфични изисквания относно реда за сключване, формата и съдържанието на договора за потребителски кредит, нарушаването на част от които води до неговата недействителност. Разпоредбата на чл. 21, ал. 3 ЗПК предвижда, че всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна. Съгласно чл. 22 ЗПК когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1; чл. 11 ал. 1 т. 7 – 12 и т. 20; чл. 11, ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7-9, договорът за потребителски кредит е недействителен. Касае се за изначална недействителност на договора, тъй като посочените в чл. 22 ЗПК императивни изисквания са относими към момента на сключването му. Неспазването на което и да е от тези изисквания е въздигнато от законодателя в достатъчно тежък порок, водещ до

недействителност на договора с правни последици, уредени в чл. 23 ЗПК. Въпреки опорочаването на договора за потребителски кредит, отговорността на заемателя не отпада изцяло, тъй като същият дължи връщането на чистата стойност на кредит, без лихви и други разходи, съгласно императивната разпоредба на чл. 23 от ЗПК. Чл. 24 ЗПК предвижда приложението на уредбата на неравноправните клаузи в чл. 143-148 от Закона за защита на потребителите към договорите за потребителски кредит.

В настоящия случай с договора за паричен заем не са спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 9 и т. 11 от ЗПК. В чл. 11, ал. 1, т. 9 е предвидено, че договорът за потребителски кредит се изготвя на разбираем език и съдържа лихвения процент по кредита, условията за прилагането му и индекс или референтен лихвен процент, който е свързан с първоначалния лихвен процент, както и периодите, условията и процедурите за промяна на лихвения процент; ако при различни обстоятелства се прилагат различни лихвени проценти, тази информация се предоставя за всички приложими лихвени проценти. Съгласно т. 11. Договорът за потребителски кредит задължително трябва да съдържа и условията за издължаване на кредита от потребителя, включително погасителен план, съдържащ информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, последователността на разпределение на вноските между различните неизплатени суми, дължими при различни лихвени проценти за целите на погасяването. Именно поради неспазването на посочените императивни законови разпоредби процесният договор за потребителски кредит е нищожен.

В чл. 3, ал. 7 от договора е посочен фиксиран годишен лихвен процент, за който липсва пояснение как е формиран. От тази клауза не става ясно по какъв начин договореният фиксиран годишен лихвен процент се отразява в размера на ежеседмичните погасителни вноски. Липсва погасителен план, съставен съгласно изискванията на закона, съдържащ информация освен за датите на плащане, за размера, броя и периодичността на погасителните вноски, така и информация за това как е формирана и какви елементи включва всяка отделна месечна вноска, последователността на разпределение на вноските между различните неизплатени суми. Съдът счита, че не би могло да се приеме, че заемополучателят би могъл да разбере какъв е лихвеният процент по договора след извършване на съответните математически изчисления, а именно от сбора на определените погасителни вноски да извади размера на главницата по договора за кредит и по този начин да получи сумата, която дължи, като договорна лихва.

В ЗПК е посочено изчерпателно какво следва да е съдържанието на договора за кредит. Липсата на изрично посочените в чл. 11, т. 9 и т. 11 ЗПК реквизити на договора за кредит водят до недействителност на същия на основание чл. 22 ЗПК, като в закона не е предвидена възможност тези реквизити да са определяеми такива или да бъдат определяни по тълкувателен път от волята на страните.

Следва да се има предвид последователната практика на съдилищата, че максималният размер на договорната лихва – възнаградителна или за забава е ограничен от чл. 9 ЗЗД и следва да бъде съобразен с добрите нрави. Противоречащи на добрите нрави са сделките, с които неравноправно се третират икономически слаби участници, като се използва недостигът на материални средства на един субект за облагодетелстването на друг. В съдебната практика е прието, че всяка уговорка за лихва за забава, надхвърляща трикратния размер на законната лихва, а възнаградителна лихва по обезпечен заем надвишаваща двукратния размер на законната лихва, противоречат на добрите нрави. Така уговорената в процесния договор възнаградителна лихва в размер на 40,08 % надвишава трикратния размер на законната лихва с повече от 10 %, поради което е нищожна поради противоречие с добрите нрави.

Нещо повече, клаузата за договорната лихва противоречи и на ЗЗП, тъй като представлява уговорка във вреда на заемателя, тъй като не отговаря на изискването за добросъвестност и води до значително неравновесие в правата и задълженията на търговеца и тези на потребителя, по смисъла на чл. 143 ЗЗП. Това е така, тъй като отпуснатият кредит в размер на 600 лв. е следвало да бъде върнат на 7 месечни вноски, за който период поетият от заемодателят риск е малък, а същевременно потребителят е натоварен с огромна лихва.

В този смисъл е решение на ОС – **** по в.гр.д. № 393/2020 г., с което съдът напълно се солидаризира.

Ето защо ответницата не дължи претендираната договорна лихва.

Предвидената в чл. 7, ал. 4 от договора неустойка в размер на 20 % върху пълния остатък по кредита също е нищожна, поради противоречието ѝ с добрите нрави. Според чл. 92 ЗЗД неустойката обезпечава изпълнението на задължението и служи, като обезщетение за вредите от неизпълнението, без да е нужно да се доказват. Кредиторът може да иска обезщетение за по-големите вреди. В мотивите на т. 3 ТР № 1/2009 г. на ОСТК на ВКС е възприето становището за нищожност на клауза за неустойка, когато условията, при които е договорена, влизат в противоречие

с нейните функции и с принципите на справедливост в гражданските и търговските правоотношения. В мотивите на ТР е прието, че съдът следи служебно за спазването на добрите нрави по иск за дължимост на неустойка. Преценката за нищожност се извършва в зависимост от специфичните за всеки конкретен случаи факти и обстоятелства, при съобразяване на примерно посочени критерии, като естество и размер на обезпеченото с неустойката задължение; обезпечение на поетото задължение с други, различни от неустойката правни способности; вид на уговорената неустойка и на неизпълнението, за което е предвидена; съотношението между нейния размер и очакваните за кредитора вреди от неизпълнението. В този смисъл е решение № 107/25.06.2010 г. на ВКС по т. д. № 818/2009 г., II т. о..

Недопустимо е начисляване на неустойка върху пълния остатък по кредита при липсата на уведомяване на длъжника за обявяване на кредита за предсрочно изискуем. Недопустимо е също такава неустойка да бъде начислявана върху пълния остатък по кредита, включващ непогасената главница, договорена лихва за целия период на договора и неустойка по чл. 8 за неизпълнение на договорно задължение, в случай, че такава е начислена /последното означава начисляване на неустойка върху неустойка/. По начина, по който е договорена „за предсрочна изискуемост“ неустойката има санкционна функция за обезщетяването на вредите от настъпването на условията за обявяване на кредита за предсрочно изискуем, което противоречи на законовите ѝ функции и общоприетите принципи за справедливост.

Предвидената в чл. 8 от договора неустойка за неизпълнението на договорно задължение за представяне на обезпечение на договора чрез банкова гаранция или поръчител, отговарящ на условията на чл. 9, ал. 2 от общите условия, респ. за неизпълнение на изискванията в чл. 9, ал. 2, т. 1 и т. 4 от общите условия на представеното обезпечение – поръчителство на едно или две лица, отговарящо на предвидените изисквания или учредяване на първа по ред ипотека върху недвижим имот, също е нищожна. Освен обезпечителна и обезщетителна, по волята на страните, неустойката може да изпълнява и наказателна функция. В случая, страните са уговорили клауза за задължаване на заемополучателя да осигури надлежно обезпечение на кредитора чрез посочване на поръчител, отговарящ на изискванията на чл. 9, ал. 2 т общите условия в тридневен срок от сключване на договора, като при неизпълнение е предвидена неустойка в размер на 467,47 лв., който е близко до размера на заемната сума от 600 лева. Предвидено е предварително, че неустойката ще се заплаща разсрочено, заедно с всяка вноска. Няма законова пречка размерът на неустойката да надхвърля вредите от неизпълнението. В случая обаче нейният размер е значително завишен. Такава клауза изцяло противоречи на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1, предл. 3 ЗЗД, тъй като драстично нарушава принципа на справедливост и излиза извън обезпечителните и обезщетителните функции, които законодателят определя за неустойката. По начина, по който е договорена, неустойката е предназначена да санкционира заемателя за виновното неспазване на договорното задължение за предоставяне на обезпечение. Задължението за обезпечаване на главното задължение има вторичен характер и неизпълнението му не рефлектира пряко върху основното задължение за погасяване на заетата сума, тъй като само по себе си непредоставянето на обезпечение не води до настъпването на вреди от кредитодателя. Така уговорената неустойка излиза извън присъщата ѝ обезпечителна функция. При договор за потребителски кредит вредите за кредитора са свързани със забавата при възстановяване на предоставените от него средства в заем, заплащането на възнаграждение за тяхното ползване и разходите по събиране. Уговорената между страните неустойка не обезпечаваш възстановяването на вредите от това неизпълнение, а евентуални такива от непредоставянето на обезпечение, чрез поръчителство или банкова гаранция, респ. ипотека. Обезпечението има цел, различна от тази на неустойката. Ако тя обезщетява вредите от неизпълнението, то обезщетението в различните му форми, защитава кредитора срещу неизпълнението и подготвя неговото изпълнение. От неизпълнението на задължение за представяне на обезпечение не настъпва вреда за кредитора, размерът на която да бъде обект на обезвреда в клауза за неустойка. В случая при неизпълнение на задължението за връщане на дадената в заем сума и възнаграждение за ползването ѝ, кредиторът ще се удовлетвори от имуществото на длъжника, което служи за общо обезпечение, с оглед правилото на чл. 133 ЗЗД.

По начина, по който е договорена, основната цел на тази неустоечна клауза е да доведе до неоснователно обогатяване на заемодателя за сметка на заемополучателя и до увеличаване на подлежаща на връщане сума с почти двоен размер, което излиза извън общоприетите разумни граници на добрите нрави и не се толерира от закона. Тя драстично нарушава принципа на справедливост и не държи сметка за реалните вреди от неизпълнението. В този смисъл е решение № 74 от 21.06.2011 г. на ВКС по гр. д. № 541/2010 г., IV г. о., ГК.

Ето защо уговорката между страните за заплащане на неустойка за неизпълнение на договорно задължение за обезпечение на кредита не изпълнява законовите ѝ функции и е нищожна, поради противоречие с добрите нрави, поради което ответницата с плащането на сумата от 150 лв. е

извършила плащане на несъществуващо поради нищожност основание. В този смисъл е и постановеното разпореждане № 2461/05.11.2019 г. по ч.гр.д. № 1286/2019 г. на СмРС, с което е отхвърлено заявлението в частта на претендираната неустойка за неизпълнение в размер на 317,47 лв..

След като договорът е недействителен, на основание чл. 23 ЗПК, заемателят дължи връщане само на чистата стойност на кредита, т.е. на това, което е получил в заем, но не дължи лихви и други разходи. Следователно, ответницата дължи връщане единствено на главницата по договора, която е в размер на 600 лв.. При това положение, следва да бъде извършено прихващане с платената сума от 150 лв., като в този смисъл основателно е възражението на ответницата. Ето защо дължимият остатък от главницата е в размер на 450 лв., до който размер искът следва да бъде уважен, ведно със законната лихва от датата на подаване на заявлението – 30.10.2019 г. до окончателното плащане, и да бъде отхвърлен за разликата до пълния предявен размер от 600 лв..

Исковете за договорна лихва и лихва за забава са неоснователни и следва да бъдат отхвърлени.

Относно разноските:

Ищецът е заявил искане за присъждане на деловодните разноски в исковото и заповедното производство. Ответницата също е заявила искане за присъждане на деловодните разноски.

С оглед изхода от спора на ищеца се дължат разноски както в исковото, така и в заповедното производство, пропорционално на уважената част от исковете. В исковото производство ищецът е направил разноски в размер на 124,30 лв. за държавна такса и е бил представляван от ст. юр. Теодосиаду, за когото претендира юрисконсултско възнаграждение в минимален размер. В заповедното производство ищецът – тогава заявителят е направил разноски в размер на 25,70 лв. за държавна такса и също е бил представляван от юрисконсулт, поради което е присъдено и юр. възнаграждение в размер на 50 лв..

Съгласно т. 12 на ТР № 4/18.06.2014 г. на ВКС, ОСГТК, съдът, който разглежда иска, предявен по реда на чл. 422, вр. чл. 415, ал. 1 ГПК, следва да се произнесе за дължимостта на разноските, направени и в заповедното производство, като съобразно изхода на спора разпредели отговорността за разноските, както в исковото, така и в заповедното производство. В мотивната част на тълкувателното решение е указано, че съдът по установителния иск следва да се произнесе с осъдителен диспозитив и за разноските, сторени в заповедното производство, тъй като с подаване на възражение от длъжника, изпълнителната сила на заповедта за изпълнение в частта ѝ относно разноските отпада.

Ще следва на основание чл. 78, ал. 1 и ал. 8 ГПК да бъде осъдена ответницата да заплати на ищеца 57,80 лв. за деловодните разноски в исковото производство, пропорционално на уважената част от исковете, както и 35,20 лв. за заповедното производство.

В исковото производство ответницата е направила разноски в общ размер от 300 лв., от които 150 лв. за експертиза и 150 лв. за адвокатско възнаграждение. Ще следва на основание чл. 78, ал. 3 ГПК да бъде осъден ищецът да заплати на ответницата 160,49 лв., пропорционално на отхвърлената част от исковете..

Мотивиран от изложеното ****ският районен съд

РЕШИ:

ПРИЗНАВА за установено на основание чл. 422, във вр. с чл. 415, ал. 1 ГПК по отношение на В. С. ****, ЕГН *, от гр. ****, бул. „****“ № 41, . 5, ап. 13, че съществува вземането на „****“ ЕАД ЕИК ****- гр. София, бул. „Д-р ****.“ № 25, сграда Л., . 2, О. 4, представлявано от **** по издадената срещу нея заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 410 от ГПК № 249/06.06.2019 г. по ч.гр.д. № 543/2019 на СмРС, за сумата от 450 лева, представляваща дължима главница по договор за паричен заем № 161349/22.12.2017 г., ведно със законната лихва върху главницата, считано от 30.10.2019 г. до окончателното плащане, като **ОТХВЪРЛЯ** като неоснователен и недоказан иска за главницата В ЧАСТТА за разликата над уважената част от 450 лв. до пълния предявен размер от 600 лв., както и иска за договорна възнаградителна лихва за сумата от 101,53 лв. за периода 22.01.2018 – 23.07.2018 г., както и иска за лихвата за забава в размер на 266,15 лв. за периода 22.01.2018 – 30.10.2019 г..

ОСЪЖДА на основание чл. 78 ал. 1 и ал. 8 ГПК В. С. ****, ЕГН *, от гр. ****, бул. „****“ № 41, . 5, ап. 13, да заплати на „****“ ЕАД ЕИК ****- гр. София, бул. „Д-р ****.“ № 25, сграда Л., . 2, О. 4, представлявано от ****, сумата от 57,80 лв. за деловодните разноски в исковото производство, пропорционално на уважената част от исковете, а за заповедното производство по ч.гр.д. № 1286/2019 г. на СмРС сумата от 35,20 лв., пропорционално на уважената част от исковете.

ОСЪЖДА на основание чл. 78 ал. 3 ГПК на „****“ ЕАД ЕИК ****- гр. София, бул. „Д-р ****.“ № 25, сграда Л., . 2, О. 4, представлявано от ****, да заплати на В. С. ****, ЕГН *, от гр. ****, бул. „****“ №

41, . 5, ап. 13, сумата от 160,49 лв. за деловодните разноси в исковото производство, пропорционално на отхвърлената част от исковете.

Решението може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред СмОС в двуседмичен срок от връчването му.

Решението да се връчи на страните, като на ответницата чрез адв. ****.

РАЙОНЕН СЪДИЯ: